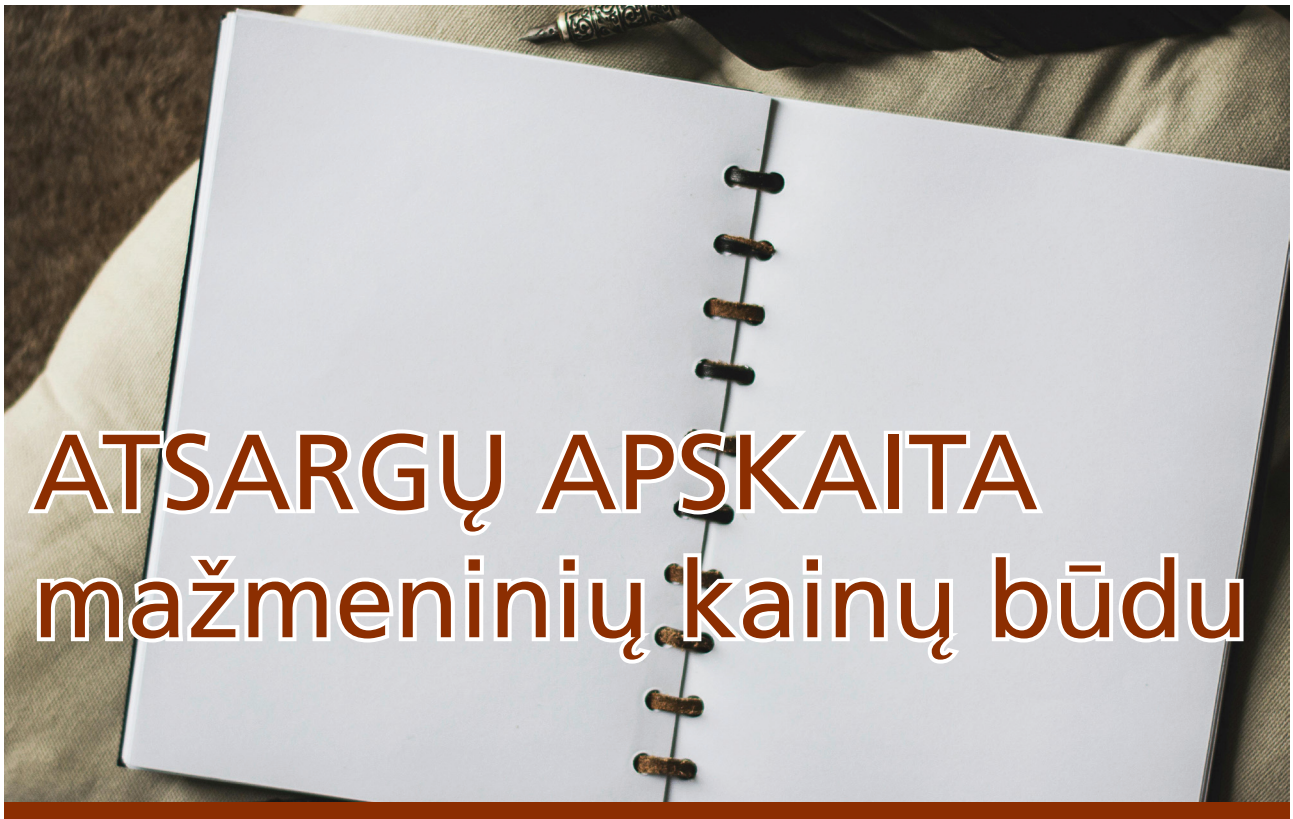

ATSARGŲ APSKAITA mažmeninių kainų būdu

Živilė LISAUSKIENĖ
Apskaitos specialistė

Finansinės apskaitos reglamentai nurodo, kad visas naujai pirktas ar įsigytas turtas iš pradžių turi būti įkainotas jo įsigijimo savikaina. Finansinėse ataskaitose jis taip pat dažniausiai pateikiamas įsigijimo savikaina, nebent vertė sumažėjo dėl nusidėvėjimo (amortizacijos) ar nuvertinimo. Tačiau per visą ataskaitinį laikotarpį turtas gali būti registruojamas apskaitoje ir kitomis vertėmis. Pavyzdžiui, 9-asis VAS „Atsargos“ leidžia taikyti pardavimo kainas (mažmeninių kainų būdą) arba prognozuojamą gamybos savikainą (normatyvinių kainų būdą). Galimybė ataskaitinio laikotarpio metu atsargas įtraukti į apskaitą pardavimo kainomis ar prognozuojama savikaina nepaneigia reikalavimo, kad atsargos balanse turės būti įkainotos pirkimo savikaina arba grynąja galimo realizavimo verte (jeigu pastaroji yra mažesnė).

Lietuvoje nėra bendros šių būdų taikymo metodikos. Jie plačiau nepaaiškinti ir 9-ajame VAS, nes jų taikymas nedaro įtakos finansinių ataskaitų duomenims. Todėl skirtingose įmonėse apskaita gali būti tvarkoma skirtingai. Toliau aptariamas mažmeninių kainų būdas yra tik vienas iš galimų variantų.

ATSARGŲ APSKAITA TAIKANT PARDAVIMO KAINŲ METODĄ

Atsargų apskaita mažmeninių kainų būdu reiškia, kad nupirktos prekės apskaitoje registruojamos būsimomis pardavimo kainomis, apskaičiuotomis prie įsigijimo savikainos pridėjus taikomą antkainį, todėl norint taip tvarkyti apskaitą, įmonės sąskaitų planą reikia papildyti specialiomis sąskaitomis, skirtomis šiam antkainiui registruoti.

Įmonei būtina savo apskaitos sistemoje išsaugoti duomenis apie kiekvienos prekės tikrąją pirkimo savikainą, nes jų reikės ataskaitinio laikotarpio pabaigoje sudarant finansines ataskaitas. Kai prekių pirkimo savikaina ir pritaikytas antkainis apskaitoje registruojami skirtingose sąskaitose, išsaugomi duomenys apie prekių savikainą, taip pat tenkinamas finansinę apskaitą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimas, kad atsargos finansinėse ataskaitose būtų pateiktos faktine savikaina.

Apskaitoje prekės pajamuojamos dviem įrašais: įprastiniu įrašu registruojama jų savikaina, o kitu įrašu fiksuojamas pritaikytas antkainis. Taip atsiranda prekių pardavimo kaina. Dėl to

įmonės sąskaitų planą reikia papildyti dviem subsąskaitomis, kuriose būtų registruojamas pritaikytas antkainis:

D 2040 Perparduoti skirtų prekių pirkimo savikaina
D 24411 Pirkimo PVM
K 450 Skola tiekėjams

D 2041 Perparduoti skirtų prekių **nerealizuotas** antkainis
K 2042 Perparduoti skirtų prekių **realizuotas** antkainis (-)

Kadangi 2042 sąskaita yra kontrarinė 2041 sąskaitai, jų likučiai kompensuoja vienas kitą ir niekaip nepaveikia pagrindinės perparduoti skirtų prekių sąskaitos Nr. 204 likučio, todėl **taikant antkainio metodą, atsargos taip pat yra apskaitomos įsigijimo savikaina.** Be to, naudodama šias dvi subsąskaitas, įmonė visada išlaiko duomenis apie apskaičiuoto teorinio antkainio dydį ir prekių vertę planuojamomis pardavimo kainomis.

Dalį prekių pardavus ir jas nurašant apskaitoje, kartu turi būti nurašytas ir realizuotas antkainis. Tai daroma įrašu, atvirkščiu prekių pirkimo registravimui:

D 2042 Perparduoti skirtų prekių realizuotas antkainis (-)
K 2041 Perparduoti skirtų prekių nerealizuotas antkainis

Jeigu per laikotarpį keičiasi faktiškai taikytas antkainio dydis – pritaikomos nuolaidos ar prekės pabranginamos, dalis prekių grąžinama ar nukainojama ir pan., būtina ir sąskaitose atitinkamai koreguoti antkainio sumą. Tik taip pavyks ataskaitinio laikotarpio pabaigoje teisingai apskaičiuoti parduotų prekių savikainą. Deja, tai viena sudėtingiausiai išsprendžiamų užduočių. Kartais tos pačios prekės kainos keičiasi net keletą kartų per dieną. Todėl svarbu iš anksto numatyti, kaip įmonėje bus fiksuojami ir dokumentuojami visi pardavimo kainų keitimo atvejai. Nedokumentuojant tokių faktų, rizikuojama prarasti informaciją apie faktiškai taikytą antkainį.

Parduotų prekių savikainai apskaičiuoti patogu naudoti lentelę:

Eil. Nr.	Rodikliai	Pirkimo savikaina, Eur	Pardavimų kaina (su 25 proc. antkainiu), Eur
1	2	3	4
1.	Prekių likutis ataskaitinio laikotarpio pradžioje	13 000	16 250
2.	Ataskaitinio laikotarpio pirkimai	45 500	56 875
3.	Įvairūs koregavimai (kainų didinimai, nuolaidos, nukainojimai)		
4.	Iš viso prekių, skirtų perparduoti (1 eil. + 2 eil. +/– 3 eil.)	58 500	73 125
5.	Pirkimo savikainos procentas (visų perparduoti skirtų prekių pirkimo savikaina / visų perparduoti skirtų prekių vertė pardavimo kainomis be PVM) (4 eil.)	80 %	
6.	Pardavimo pajamos		52 000
7.	Prekių likutis ataskaitinio laikotarpio pabaigoje:		
7.1.	• pardavimo kainomis (4 eil. – 6 eil.)		21 125
7.2.	• pirkimo savikaina (7.1 eil. × 5 eil.)	16 900	
8.	Parduotų prekių savikaina (4 eil. – 7.2 eil.)	41 600	

Remiantis lentelėje pateiktais duomenimis, pateikti įrašų apskaitoje pavyzdžiai.

Per visą ataskaitinį laikotarpį prekių pirkimai registruojami pirkimo savikaina. Pateiktas apibendrintas įrašas:

D 6002 Pirkimai 45 500 €
D 24411 Gautinas pridėtinės vertės mokestis 9 555 €
K 443 Įsipareigojimai tiekėjams 55 055 €

Nupirktos prekės iš karto įvertinamos ir jų pardavimo kaina. Registruojama per ataskaitinį laikotarpį apskaičiuota nupirktoms prekėms tenkanti antkainio suma (45 500 € × 25 % = 11 375 €).

D 2041 Nerealizuotas antkainis 11 375 €
K 2042 Realizuotas antkainis (-) 11 375 €

Per visą ataskaitinį laikotarpį registruojamas prekių pardavimas, pripažįstant pardavimo pajamas:

D 241 Pirkėjų skolos 62 920 €
K 5001 Prekių pardavimo pajamos 52 000 €
K 4492 Mokėtinas pridėtinės vertės mokestis 10 920 €

Kadangi įmonė taiko periodiškai apskaitomų atsargų būdą, ataskaitinio laikotarpio pabaigoje į 6000 sąskaitą *Perparduotų prekių savikaina* perkeliama ataskaitinio laikotarpio pradžioje buvusi pirktų prekių, skirtų perparduoti, likučio suma (pirkimo savikaina):

D 6000 Perparduotų prekių savikaina 13 000 €
K 2040 Pirktų prekių, skirtų perparduoti, savikaina 13 000 €

Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje į 6000 sąskaitą *Perparduotų prekių savikaina* perkeliama visų ataskaitinio laikotarpio pirkimų suma (pirkimo savikaina):

D 6000 Perparduotų prekių savikaina 45 500 €
K 6002 Pirkimai 45 500 €

Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje užregistruojama likusių neperparduotų prekių pirkimo savikaina ir nurašoma parduotoms prekėms tenkanti realizuoto antkainio suma, kuri lygi pardavimo pajamų ir parduotų prekių savikainos skirtumui:

D 2040 Pirktų prekių, skirtų perparduoti, savikaina 16 900 €
K 6000 Perparduotų prekių savikaina 16 900 €

D 2042 Realizuotas antkainis (-) 10 400 €
K 2041 Nerealizuotas antkainis 10 400 €

Po šio įrašo 204 sąskaitos *Pirktų prekių, skirtų perparduoti* likutis parodo prekių pirkimo savikainą, o 2040 sąskaitos *Pirktų prekių, skirtų perparduoti, pirkimo savikaina* ir 2041 sąskaitos *Nerealizuotas antkainis* likučių suma – neparduotų prekių likutį, įvertintą pardavimo kainomis.

Prekybos įmonėse taikomas mažmeninių kainų būdas turi ir privalumų, ir trūkumų. **Svarbiausias privalumas** – supaprastinta parduotų prekių savikainos apskaičiavimo galimybė, kai įmonėje parduodama daug ir įvairių prekių. Didžiausias naudojamo antkainio apskaitos **būdo trūkumas** – ganėtinai sudėtingas apskaitos organizavimas, siekiant užtikrinti, kad duomenys apie visus kainų ar kiekių koregavimus būtų laiku užregistruoti apskaitos sistemoje. Dėl pasitaikančių netikslumų gali būti apskaičiuota klaidinga parduotų prekių savikaina. Todėl šis būdas tinkamiausias tais atvejais, kai parduodamų prekių kainų svyravimai minimalūs, kai pagal įmonės pardavimų politiką, sutarties sąlygas ar kitus reikalavimus įmonė turi kontroliuoti pardavimo kainas.

Antkainio pasikeitimus siūloma registruoti vienu iš šių būdų:

– dėl taikomų nuolaidų ar kitų priežasčių keičiantis galutinei prekių kainai, atitinkamai **koreguoti ir neparduotoms prekėms tenkantį nerealizuotą antkainį.** Toks apskaitos duomenų tikslinimo būdas gali būti taikomas tik tuo atveju, jei kainos tikslinamos iš anksto, o patikslinta kaina taikoma visoms turimoms tam tikros rūšies prekėms;

– jeigu pardavimo kainą tenka koreguoti pardavimo momentu arba vėliau, **pardavimo pajamos registruojamos be nuolaidos**, o pritaikytos nuolaidos suma parodoma atskirai. Vėliau šia suma pakoreguojamas antkainis ir gaunama teisinga pardavimo pajamų suma.

Net 7 priežastys, kodėl Jums reikalinga darbo priemonė ĮMONĖS DOKUMENTAI!

1. **Net 100** beveik kiekvienai įmonei reikalingų **juridinių dokumentų** (įsakymų, sutarčių) **ir jų priedų** – viename leidinyje!
2. Pateikti **kvalifikuoti paaiškinimai**, kaip kokias sutartis ar kitus juridinius dokumentus bei jų priedus sudaryti ir kaip bei kada juos naudoti. **Tai padės išvengti nereikalingų klaidų.**
3. Visos **dažniausiai naudojamos CIVILINĖS SUTARTYS** (pirkimo–pardavimo, tiekimo, patalpų, įrenginių ir transporto priemonių nuomos, panaudos ir kitos), **darbų priėmimo–perdavimo aktai** – jų pavyzdžiai su paaiškinimais.
4. **DARBO SANTYKIAMS REGLAMENTUOTI SKIRTI DOKUMENTAI:** darbo tvarkos taisyklės, pareiginiai nuostatai, sutartys su darbuotojais, prašymai, įsakymai, pažymos, pranešimai, kiti personalo dokumentai ir jų pavyzdžiai su paaiškinimais.
5. Uždarųjų akcinių bendrovių, mažųjų bendrijų, individualių įmonių ir kitų teisinių formų **ĮMONIŲ VEIKLOS DOKUMENTAI** (įstatai, nuostatai, susirinkimų protokolai, įmonės valdymo organų darbo reglamentai, kiti dokumentai) – jų **pavyzdžiai** su paaiškinimais.
6. **Visi dokumentų ŠABLONAI** parengti naudojant populiarias *MS Word* ir *Excel* programas, todėl dokumentus **galima greitai ir patogiai koreguoti, taisyti ir įrašyti** savo įmonės rekvizitus.
7. Vienos sutarties parengimas, samdant kvalifikuotą juristą, Jums kainuotų iki kelių šimtų eurų! Šioje priemonėje – **net 100 kvalifikuotai parengtų sutarčių šablonų**, kuriuos galėsite naudoti savo poreikiams. **Sutaupysite šimtus ar net tūkstančius eurų!**

TIK Buhalterija prenumeratoriams

Darbo priemonės kaina
iki spalio 31 d. – tik 128 € ~~178 €~~ (su PVM).

Išsamiai susipažinti su darbo priemone galite www.Paciolis.lt

Norėdami įsigyti darbo priemonę,
sumokėkite prekės kainą į UAB „Pačiolio prekyba“ (į. k. 300807502) a.s. LT347044060005977111 AB SEB banke.
Mokėjimo nurodyme įrašykite **prekės kodą** (*DP_ID3*)), **pristatymo adresą, tel. numerį ir el. pašto adresą.**

Daugiau informacijos – tel. (0 5) 2700 636, el. p. knygos@paciolis.lt

Užs. 2626bam